

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1912, 17.02.1912**

Číslo ročníků: **2, 7**

Číslo výtisků: **2, 7**

Datum vydání čísla: **17.02.1912**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránka:

Č E S K Á R U S.

Z Martinovky.

(Rovenský újezd, Volynská gub.).

Naše osada vznikla za stejných podmínek a ve stejnou dobu jako většina českých osad na Volyni. Ačkoliv pozemky jsou rozloženy v krajině kopcovité, je přece půda úrodná a martinovským občanům na hmotném blahobytu ničeho nechybí. Při trošce příčinlivosti — a té nikdo martinovským občanům neupře — dobře vzdělané role rodí až mílo a nejeden hospodář má hrstku zlatáků pro nešťastný případ. Hmotně Martinovka si stojí dobře, za to mnohem hůře to dopadá s jejím duševním stavem, s její vzdělaností a společenským životem.

Jeden zkušený občan ze sousední obce nedávno pravil ve společnosti několika sousedů, že čeká s toužebností, až Čechoslovani sdělí, kolik odběratelů má v každé osadě. Dle toho, v jakém poměru se nachází počet odběratelů k počtu obyvatelstva, budeme moci soudit, jak je osada pokročilá a jak jsou občané uvědoměni. „Já sázím deset proti jedné,“ dodal, že „nejhůře na tom budou katolické a baptické osady. Neboť v těchto osadách bohužel najdete mnohem více náboženských přemrštěnců než opravdu věřících lidí. Nechápu a nechťejí pochopit,

že správné plnění církevních předpisů nikterak není v rozporu s pravidelnou výchovou mládeže, sebevzděláním a povznesením společenského života. Ve své zaslepenosti si neuvědomují, že pravá víra vyžaduje, aby věřící člověk vyvíjel co možná své duševní schopnosti a byl vzorem všem ostatním, nedbají, že dle sv. apoštola Jakuba: víra bez skutků mrtvá jest (Ep. II., 20).“

Náš soused mluvil všeobecně. Pokud mne se týče, zajímám se pouze o naši katolickou Martinovku. Jsme tu tak prosáklí „římanstvím,“ že co řekne panáček, je nám svato. Časopisu a knize (ať již zábavné nebo poučné) je do většiny domácností v Martinovce přístup zakázán. Jsem si jist, že kdyby se měli martinovští odběratelé Čechoslovana počítat na prstech jedné ruky, zůstalo by několik prstů neohnutých. Když roznašeč knih náhodou zabloudí do Martinovky, ptají se ho nejdříve na růžence a když ty nemá, odejde od nás s prázdnou. Těch pár málo čtenářů si nějakého toho „Rybcoula“ raději vypůjčí. Kupování knih je prý prazbytečnou daní. V šetření na osvětlu jdem tak daleko, že dosud nemáme ani školy, ačkoliv školních dětek je tu okolo sta. Čist děti prý nemusejí umět a pokud se počtů týče,

jak děl jeden místní šprýmař, mohou se jim naučit z karet, které naše mládež ráda hra.

Nejsem snad odpůrcem katolického náboženství, dokonce ne již nezabohelem, ale říci musím, že katolicismus má velkou vinu na tom, že Martinovka zůstává tak pozadu za ostatními českými osadami. Naši občané přímo visí na katolickém knězi a ten zase ani špetku nedbá, aby jim poradil, jak by měli žít. Vidí v nás jen hezky obrostlé ovečky, které lze stříhat a zase stříhat. Jsme přifařeni k Klevanskému kostelu a za každý náboženský výkon platíme hezky drahé. Když přijede „panáček“ vykropit hrob, musí příbuzní chtít nechtět pětadvacítku klopit. Co se dá ročně na všeliké katolické účely, ve prospěch ubohého vatikánského vězně Sv. Otce — dělalo by hezky slušnou sumičku. Co pěkných a užitečných knih by se dalo koupit za tyto zbytečně vyhozené peníze!

Vrc.

Z Nivy.

Dosud v dopisech o Nivě se psalo pouze o tom, co by bylo žádoucí podniknouti pro zvelebení naší osady hlavně v ohledu kulturním. Dnes chceme a můžeme se pochlubit, že první kroky k povznesení naší visky již učiněny. Mládež naše, povzbuzena příklady druhých českých osad, o jejich životě se dočítáme v Čechoslovanu, vedena

K. Rožek.

Přesazené kmeny.

I.

„Porad, Václave! Jsi přece můj starší bratr, porady, upřímné porady mi neodepřeš,“ odevzdaně a skoro prosebně zahovořil chalupník Polaský; stál nad svým bratrem, jenž usadil se u kamen, rozepial ruce a nyní zvolna a těžkopádně nechal je klesati.

A na strýce Václava upíraly se jiskrné oči Vojtěcha, syna Polaského, sedícího dosud u okénka a před tím upřeně vyhlížejícího na náves. Mnoho záleželo mu na strýcově radě, vlastně v mladíkově mluvě a názoru všecko, celý jeho další život. Vojtěch nemoha se dočkat strýcovy odpovědi, zatěkal poplašeným zrakem na matku opřenou o dveře; měla hlavu sklopenou a oči plny slz. „O, kdyby se alespoň maminka odhodlala,“ pomyslíl si jinoch, „pak by otec povolil, i kdyby strýce rozhodl v můj neprospěch.“

Náhle strýc Václav ztěžka pohnul sebou na lavičce.

Oči všech upřely se na jeho tvář, jež ostatně nijak nezměněna, nedávala předem tušiti, co se v jeho duši děje. Pokřčil rameny a zvolna pronesl:

„Tady je, Jendo, rada těžká. Nechci ublížití hochovi, mám ho rád jako svého, ale nechci ublížití také tobě a švakrově. Je tu jedna chyba: jsme chudí lidé a chceme-li dosáhnouti jednoho, musíme se zbavit druhého.“

„Ale mluvíš jako prorok... slova ti nerozumím,“ ostře napadl ho Jan, aby vydráždil ho k otevřené řeči, jak říkával bez kliček a kudrlinek.

Sero ztemnilo světlici a čtyři postavy, jež zase na chvíli stanuly v tichu, zdály se ve své nerozhodnosti očekávatí nějaký spasitelný pokyn, nějaký hlas a světlo, jež by je varovalo nebo odvahu vniklo. Vojtěch stával se konečně netrpělivý. Poposedal a přeletoval očima hned na matku, hned na otce a zase na strýce. Zde se zastavil a pohnuv se ku předu, teskně zavolal:

„Strýčku...! Rozhodněte přeci! Zde není přece obav. Víím, co mohu žádati, víím jaké mám srdce i jakou sílu a odvalu do života. Nikdo tím nic neztratí, nemůže ztratit. V Praze dostuduju a pak si vezmu tatínka i maminku k sobě. Budu se o ně stejně rád starati, jako oni o mne! Víím, že pro mne už teď, dokud jsem studoval ve městě na gymnasiu, přinesli nejednu obět, uznávám ji, dovedu ji ocenit, pochopit, ale dovedu ji jedenkrát i nahradit, splatit. Uvidíte, že slova má nejsou jen planým horováním, ale že jsou výrazem někoho, jenž je si vědom svých povinností.“

Vojtěchova řeč matku dojala. Zaškytla tiše, ale mlčela. Otec povypial prsa a rozvázně pokyvoval hlavou. Jen strýc seděl, jakoby zkamenněl.

„Nu, strýčku, rozhodněte přeci, zkusil jste mnoho, znáte lidi i svět a věříte v dobro...“

Strýce povstal:

„To máš, bratře, tak! Ty se ženou jste kmeny... zchátralé už trochu... Znám vaše úsilí, abyste hochy na studiích udrželi. Dali jste